

AEI: Gazele 'ieftine' ale României sunt printre cele mai scumpe din UE , raportat la puterea de cumparare

România se situeaza printre statele membre ale Uniunii Europene cu cele mai ridicate costuri reale ale gazelor naturale atunci când preturile sunt ajustate la puterea de cumparare, desi la nivel nominal tarifele nu par ridicate, arata o analiza semnata de Dumitru Chisalita, presedintele Asociatiei Energia Inteligenta (AEI).

Conform sursei citate, efortul economic suportat de consumatori este amplificat de lichiditatea redusa a pietei, de gradul scazut de utilizare a infrastructurii si de costurile fixe ridicate pe întreg lantul, de la transport si distributie pâna la înmagazinare si furnizare.

"România are printre cele mai mari costuri pe toate componentele pretului gazelor naturale raportate la km de retea, volume transportate si puterea de cumparare a oamenilor. În dezbaterile publice despre pretul gazelor naturale, comparatiile se opresc aproape întotdeauna la nivel nominal, câti euro costa transportul, distributia sau marja comerciala. Este o abordare comoda, dar profund înșelatoare. Pentru ca pretul real al energiei nu se masoara în euro, ci în efortul economic al oamenilor. Atunci când ajustam datele prin puterea de cumparare (PPP), ierarhiile consacrate se rastoarna. Iar concluzia devine incomoda: Europa de Est nu este ieftina, este disproportionat de scumpa raportat la capacitatea de plata a consumatorilor si industriei", explica presedintele AEI în analiza "De ce gazele naturale "ieftine" devin "scumpe".

În opinia sa, gazul-marfa este locul unde dispare mitul "pretului mic".

"Pentru a elimina orice distorsiune, trebuie ca analiza sa porneasca de la elementul cel mai "curat", pretul gazului-marfa, fara taxe, fara accize, fara tarife de transport, distributie sau înmagazinare. Doar costul efectiv al gazului, ajustat la PPP. Rezultatul este poate cel mai incomod din întregul lant. În Europa de Vest, pretul gazului-marfa ajustat la puterea de cumparare se grupeaza strâns în jurul intervalului 0,03-0,035 euro/kWh PPP. Germania, Olanda, Franta, Austria sau statele nordice se afla toate în aceasta zona. Diferentele sunt minore, iar costul real al energiei este relativ stabil si predictibil", se precizeaza în document.

În schimb, în Europa de Est si Sud-Est, tabloul se rupe complet, în conditiile în care Bulgaria, Ungaria, Polonia, Statele Baltice si chiar România (cel mai mare producator de gaze din UE) urca spre 0,055-0,063 euro/kWh PPP, adica aproape dublu fata de Vest în termeni de putere de cumparare.

Astfel, România ajunge la aproximativ 0,055 euro/kWh (PPP), una dintre cele mai ridicate valori din Uniunea Europeana.

Apare întrebarea esentiala: cum poate fi gazul "ieftin" într-o tara unde marfa, culmea de productie interna este, de fapt, atât de scumpa economic? De ce gazul-marfa este scump în Est, chiar fara taxe? Raspunsul nu tine de furnizori si nici de "specula", ci de structura pietei, subliniaza Chisalita.

"Venituri mai mici ale oamenilor. Ajustarea la PPP penalizeaza inevitabil economiile cu salarii reduse. Acelasi pret de import, exprimat în euro, apasa mult mai greu asupra consumatorului est-european. Putere de negociere mai slaba. Volumele mai mici si pietele fragmentate duc la costuri mai ridicate raportate la unitatea de venit, chiar si atunci când pretul nominal pare "corect". Dependenta structurala de înmagazinarea gazelor. Securitatea energetica, absolut necesara, introduce costuri fixe greu de diluat economic în absenta volumului mare", sustine el.

La nivelul transportului gazelor naturale (euro/kWh-km ajustat PPP), statele vestice rămân la sau sub media europeană, în pofida unor tarife nominale mai ridicate, se arată în analiza.

"Explicatia este structurala: volum mare, rețele dense, investiții eficiente (nu facute pentru comisoane), venituri ridicate ale populației.", precizează specialistul.

În schimb, în Europa de Est, situația este diferită, România ajungând la un indice de 135, cel mai ridicat din esanșionul analizat.

El a explicat această situație "nu pentru că transportul ar fi scump în euro, ci pentru că infrastructura are un grad redus de utilizare, capacități mari - volume mici și risipa mare - venituri reduse ale populației, ceea ce amplifică efortul economic real la nivelul consumatorului."

În ceea ce privește distribuția gazelor, analiza arată că această componentă reprezintă paradoxul "ieftinului" care apasă cel mai greu. Deși, la nivel nominal, România, Bulgaria sau Ungaria sunt adesea invocate ca exemple de costuri scăzute, ajustarea la puterea de cumpărare schimbă radical perspectiva.

Astfel, România ajunge la un indice de 145, cel mai ridicat din Uniunea Europeană.

"Cauza nu este pretul unitar, ci supra dimensionarea rețelei (realizată din presiuni politice, considerente de reglementare deficitară, comisioane, lăcomia proiectanților și constructorilor) și subutilizarea rețelei, densitatea redusă a consumului și dispersia geografică a infrastructurii. Consumatorul român plătește "puțin" în euro, dar mult din venitul său real", notează Chisalița.

În cazul înmagazinării, diferențele dintre Vest și Est se mențin, potrivit documentului. Țările vestice, cu capacități mari și utilizare intensă, rămân în jurul mediei UE după ajustarea la PPP, în timp ce în Est infrastructura este dimensionată preponderent strategic, pentru securitate energetică.

"România ajunge la un indice de 148, ceea ce indică un efort economic cu aproape 50% peste media UE. Costurile nominale nu sunt ridicate, dar gradul de utilizare relativ scăzut, combinat cu venituri mici, transformă stocarea într-o povară economică disproporționată", a adăugat Chisalița.

Analiza arată că nici marja comercială nu explică prin sine nivelul ridicat al costului real. România atinge un indice de 150, cel mai ridicat din UE.

"Este esențial de subliniat că nu marja euro/kWh este mare. Dimpotrivă, ea este modestă în termeni nominali. Presiunea apare din combinația dintre: rețele lungi, volum în scădere, putere de cumpărare redusă. Astfel, chiar și o marja "mică" devine apăsătoare pentru consumatori.", susțin autorii analizei.

Datele privind TVA și accizele confirmă, de asemenea, paradoxul evidențiat de analiză: România nu are taxe excepționale în termeni nominali, însă ajustarea la puterea de cumpărare plasează efortul economic la unele dintre cele mai ridicate niveluri din Uniunea Europeană.

Prin urmare, România nu este scumpă din cauza pietei, ci din cauza ineficienței sistemice. O concluzie centrală a analizei AEI este că România se plasează constant în topul european al costurilor reale ale gazelor naturale nu din cauza nivelului absolut al prețurilor, ci din cauza ineficienței structurale a întregii afaceri a gazelor.

Potrivit analizei, modelul românesc este caracterizat simultan de: lichiditatea redusă a pietei (volume mici, tranzacții puține), grad scăzut de utilizare a infrastructurii, (transport, distribuție, înmagazinare), urmare a unor

investitii supradimensionate din considerente de bonificatii pentru companii, bonusuri pentru manageri si administratori, comisioane pentru intermediari, precum si de tarife ridicate per unitate economica ca efect al costurilor fixe ridicate datorita consumului mic si a investitiilor paguboase.

Pe lista se mai afla: marje comerciale aparent mari în termeni relativi, nu din lacomie, ci din lipsa de volum si mai ales din lipsa de tranzactii, fiscalitate cumulativa ridicata, aplicata peste un sistem deja ineficient si ineficienta operationala cronica, mascata ani la rândul de comparatii nominale, precizeaza specialistul.

"Rezultatul este un cerc vicios clar identificabil: ineficienta, lichiditate scazuta, costuri unitare mari, pret final ridicat, scadere de consum si mai putina lichiditate, costuri unitare si mai mari, pret final si mai ridicat, scaderea mai mare a consumului, s.a.", se mai arata în document.

Chisalita sustine ca, în România, pretul ridicat al gazului este consecinta directa a structurii pietei, nu cauza ei.

"O piata cu volum mic nu poate amortiza infrastructura eficienta (tarife mari), nu poate sustine concurenta reala, (preturi marfa mari), nu poate reduce marjele prin rotatie rapida a capitalului (marje mari) si nu poate absorbi fiscalitatea fara transfer integral în pret (taxe mari)", se precizeaza în document.

Astfel, fiecare element al lantului - transport, distributie, stocare, furnizare - devine mai scump pe unitatea de energie livrata, chiar daca fiecare componenta este "rezonabila" luata separat si nominal.

"Politicele energetice din România au tratat problema ca fiind una de: "pret prea mare", "tarif incorect", "marime excesiva", "reglementare prea dura". În realitate, problema este lipsa de lichiditate într-un sistem capital-intensiv. Fara volum: nu exista eficienta, nu exista pret mic sustenabil, nu exista competitie reala. Orice interventie administrativa care nu ataca direct eficienta economica si cresterea gradului de utilizare a retelelor nu face decât sa redistribuie pierderile, nu sa le elimine, dar cu siguranta cresc costurile si preturile", sustin autorii cercetarii.